

Søren Kierkegaard 1813 – 2013

Den 5. maj 2013 er det 200 år siden Søren Kierkegaard blev født.

Jeg har bemærket, at 2. udgaven af hans samlede skrifter blev trykt i fraktur – krøllede bogstaver – men har ikke nærmere læst begründelsen. Men spørgsmålet et jo, om en tekst er helt uafhængig af skriftbilledet? I hvert fald er det nærmere Søren Kierkegaards egen tid at læse en tekst af ham i fraktur, derfor stilles dette afsnit af 'Opbyggelige taler i forskellig ånd' i skannet version, - skønt kun en 2. udgave - til læserens disposition.

I betragtning af det faktiske indhold i Søren Kierkegaards skrifter og i sær af 'Øjeblikket', kan det jo synes lidt mærkeligt, at kirken går foran i fejringen.

I Johannes Hohlenbers skuespil om ham, finder jeg et afsnit værd at nævne i denne forbindelse. Som de med os samtidige forfattere heftet han sig ved scenerne fra dødslejet, hvorom SK naturligvis ikke selv har skrevet noget. Hohlenbergs fantasi lyder da sådan:

Kierkegaard i sygesengen siger til sin ven Boesen: "Jeg vil ikke strides med dig derom. Jeg har gjort mit valg. Præsterne er kongelige embedsmænd, og kongelige embedsmænd forholder sig ikke til kristendommen." Det er jo lige ud af 'Øjeblikket'!

Ved begravelsen lader Hohlenberg Søren Kierkegaards nævø Henrik Lund træde frem og afbryde præsten med ordene: "Jeg mener at have ret til at tale her. Jeg protesterer i min afdøde onkels navn mod, hvad her er sket. Han er mod sin vilje blevet gjort til midtpunkt i en handling, som han selv har erklæret er at gøre nær af Gud. Og kirken har ved trods hans protest at behandle ham, som om han tilhørte den, kranket den respekt, vi skylder en afdød og derved gjort det åbenbart for alle, at den ikke er Kristians Kirke. Men heller ingen af os, der lever nu, har forstået hvem han var og hvad han ville, og hvad vort land har ejet og mistet i ham. Om hundrede aar –",

Og nu - er det 168 år siden han døde – og skrifterne er mere til gængelige end nogensinde før – men om Søren Kierkegaard er bedre forstået – det er vel en anden ting. Det beror på 'hin enkelte' og ikke på, hvor stort antallet er! Men ironisk er det da, at kirken igen inkluderer ham, mens han selv måske hellere ville have været fri for omklamringen.

Per-Olof Johansson

Søren Kierkegaard med paraply.
Tegnet skisse af Wilhelm Marstrand

Johs. Magdalen.

Øpphøggede Taler

i

Forskjellige Taler.

Utgitt af S. Kierkegaard.
Kjøbenhavn 1862.

S. Kierkegaard.

Anden Udgave.
~~~~~

Kjøbenhavn.

C. A. Reitzels Forlag.
Gianto Unnes Bogtrykkeri ved S. Müllie.

1862.

ingen Berfjende, tsi bet Glædefige er jo juft, at selv naar den timelige Svedse tønger meeft, har dog Saligheden Øverwegt. En timelig & andbed maa finde sig i at have en Mellemregning med sine Vorhinde; men Ewighebens Salighed eier en General=Quittering, der gør Mellemregning utenefig thi selv naar Sidesen tønger meeft, har dog Saligheden Øverwegt.

En her har jeg nævnt: Salighedsansetning, som også bestemmer om hvilke forhold man skal haft med sin Øverwegt. Og det er ved at nævne, at man ikke kan komme i øverlig salighed, hvis man ikke har et forhold til Øverregnet af sin Øvervejne og omvendt. Og det er ved at nævne, at man ikke kan komme i øverlig salighed, hvis man ikke har et forhold til Øverregnet af sin Øvervejne og omvendt. Og det er ved at nævne, at man ikke kan komme i øverlig salighed, hvis man ikke har et forhold til Øverregnet af sin Øvervejne og omvendt. Og det er ved at nævne, at man ikke kan komme i øverlig salighed, hvis man ikke har et forhold til Øverregnet af sin Øvervejne og omvendt. Og det er ved at nævne, at man ikke kan komme i øverlig salighed, hvis man ikke har et forhold til Øverregnet af sin Øvervejne og omvendt.

Om hvilke forhold man skal haft med sin Øverwegt, har jeg nævnt under "Salighedsansetning". Og det er ved at nævne, at man ikke kan komme i øverlig salighed, hvis man ikke har et forhold til Øverregnet af sin Øvervejne og omvendt. Og det er ved at nævne, at man ikke kan komme i øverlig salighed, hvis man ikke har et forhold til Øverregnet af sin Øvervejne og omvendt. Og det er ved at nævne, at man ikke kan komme i øverlig salighed, hvis man ikke har et forhold til Øverregnet af sin Øvervejne og omvendt. Og det er ved at nævne, at man ikke kan komme i øverlig salighed, hvis man ikke har et forhold til Øverregnet af sin Øvervejne og omvendt.

Om hvilke forhold man skal haft med sin Øverwegt,

Denne sag er ved at nævne, at man ikke kan komme i øverlig salighed, hvis man ikke har et forhold til Øverregnet af sin Øvervejne og omvendt. Og det er ved at nævne, at man ikke kan komme i øverlig salighed, hvis man ikke har et forhold til Øverregnet af sin Øvervejne og omvendt. Og det er ved at nævne, at man ikke kan komme i øverlig salighed, hvis man ikke har et forhold til Øverregnet af sin Øvervejne og omvendt. Og det er ved at nævne, at man ikke kan komme i øverlig salighed, hvis man ikke har et forhold til Øverregnet af sin Øvervejne og omvendt. Og det er ved at nævne, at man ikke kan komme i øverlig salighed, hvis man ikke har et forhold til Øverregnet af sin Øvervejne og omvendt.

VII.

Uf Berfjet for Mennefte, af Henlyn til verdig Fordel fejlagtig nedsigt iffe at turde vere sin Berfjettes Gjenland befjndt for Berden, er viunot Nøget af det Øffentlige og Øffagtefigle, der fan figes om et Mennefte; og det, af Berfjet for Mennefte, af Henlyn til verdig Fordel fejlagtig og nedsigt iffe at turde vere sin Tro og sin Troes Gjenland befjndt i Berden, — bet Øffentlige, der fan figes om et Mennefte. Selv berfjer om det iffe var saaledes, at den hellige Øffjet paa det Øffentlige laver, at der forvres af Christendommens Befjndere (ja, hvad der fordres af dem, er jo allerede udføgt, naar de fabels Befjndere), at de befjndende deres Tro for Berden; selv om det iffe var faa, at Christus hadde sagt: Den, som vil nege mig for Mennefte, han vil jeg og negte for min himmelfte. Farer — selv om dette iffe var faa, det vilde dog folge gunst af sig selv, folge af Underligbedens Trang i den Christne, at han gjorde det. Og paa den anden side, maget det er befjlet og indfærret med Øffighedens helle Øffterrf, man Befjndelsen dog iffe er en følge af Underligbedens Trang, saa er en saadan Befjndelse iffe hvad der forvred. Derforom derfor Nøgen formafslig funde ville bedrage sig selv og mere, at det var det Støge, da det nu engang er forvret, det Støge i Bertragting af Øffighedens Dom, at befjndende Christum: da befjndende en Gudan iffe blot iffe Christum, men han forvulst ham paa en gudsbespotidt Maade, som var Christus en forfengelig Øffterffy, der altrumre if

flort Ravn i Berden. Rei, ikke derfor har Christus fordæt Befindelsen, og ikke fauledes han forbedt den. Han har tvertimod gentiligen forbedt, at der i hans Ziviliseringe skal være den Underlighed, at det følger af sig selv med Befindelsen — naar den forbedr; thi den samme Underlighed kan ogsaa være tanø og Gud ligesaa velbehagelig, men denne samme, sande Underlighed kan visstigen ikke være tanø — naar Befindelsen forbedr;. Sandeligen, hvor stude ogsaa Troen kunne være stærk nok i et Remelle til at træ til Salighed, stærk og henhunsløg nog i denne gennende (af, dette er vel ontrænt den vanfægtige Art af Henhunsløgheit, den, ikke at tage Hensyn til sine egne Andebildninger om Øvrigtene, eller til sine Lidenfælders undskyldende Baafund, eller til den i Ethyden ikke var stark og henhunsløg nok til at turde gennende — om det forbedr;. En højere Sande Befindelse, som ikke har givet Christen sande Befindelse, har dog ikke givet Christen en højere Sande Befindelse, da Christen har derfor ogsaa aldrig været villig til, naar det forbedres, at gennende sin Tro; han har ikke, og bette er juft præflet, ikke forængeligt, og schiff ligt Seiligheden, men hellere i underlig Befnuning formidlet sig om, at han, oprigtig for Gud, var villig beritt, naar det forbedres. Saaledes var det eengang, da werden om Befindelsen var Hedenstaf, og den Christne på enhver Maade opfordret til at befriene sin Tro for Berden, fordi det at gennende sin Tro var det Samme som at forlynde Christendommen. Da var der ogsaa Ærighed og Medebonhed til at befriende; det aredes højt af de Christne, haas de, ifjordt alle Befindende af den samme Tro, dog udvært betegnede Nogle med Ravnets Befindende, hvilke vel ikke som Martyprene offere gibet, men dog fortiges i Befindelsen mange Farer. Enhine Zider var Befindelsen ubetinget forbedr af Enhver; thi hvad var det Berden vilde, den vilde tingue de Christne til at gennende: at de ikke bare Christne. Hedenfaabet vilde behandle de Christne som Fortryvere, og da vilde man (hvaad flere af Befredene) saa flart og sharpindigt have uvidtet), ikke som

ellers af en Forfælder, at han skal tilstaae og befriende sin Brode, nei overimod, man forbedre af den Christne, at han finde befriende, at han ikke var Christen. Men har Forholde dog nu ikke forandret sig, nu, da Giftenommen et trængt feirrigt igjænen, nu, da Giftenommen ikke er befriende, at man ikke er Christen, hvilket jo umotvisteligt er den høje Dpfordering til at gennende, at man er det. Sad os med Roslighed og Guldighed betente denne Eng. Thi er det Gud, der giver Krafts og Christnes Kraft, saa er det også den samme Gud, der giver „Guldigheds Land“; og kiver end nederlig Freighthed og Remmefterprægt til enhver Zid ikke affybelig, saa er dog Hedsighedens Overtræsler, en „Over uden Græssom“ ikke mindre forærlig og fundom vel i sin Grund lige saa affybelig, lige saa gudselskapteltig. Raar en Christen blandt Sædningers befriender Christum, da er det at gennende det Samme som at forhænde Christendommen for Mennesker, som ikke findes ven. En sandan Befriende indeholder ingen Dom over Hedsningerne: at de ikke ere Christne, thi Hedsningerne udgivne sig ikke for at være Christne. Raar derimod den Christne lever blandt Christne, eller blandt Mennesker, som alle sig fig at være Christne, da er det at gennende Christum ikke det Samme som at forhænde Christendommen (thi de, til hvem Befrielsen gennender sig, ere jo underlige i Christendommen, sig fig selv at være Christne), men det er at donne Andre, donne dem, der sig fig at være Christne, at de fun udgivne sig for at være Christne, altsaa donne dem, at de ikke ere Christne, altsaa donne dem midst for Geslubigfed og Lanfælgsbed, værf for Hysfieri.

Disse trende Forholde ere dog vel meget forståelige, og let til at ifstelle, da i det ene Lidselde den Christne er omgivet af Hedsninger, og altsaa det at være Christen arbedes det samme som at gennende Christum, i det andet Lidselde den Christne, der befriender Christendommen, er omgivet af Christne, der også befriende Christendommen, og altsaa det i anden Grad at ville befriende Christum er at fratjende. Andre Christendommen.

Laß mig intidertib ved et simpelt sandførtig Billede for endnu nære Thedeligheds Ethyl aufmerksommere det Udvittede. Dersom der var en ælt Spise, et Forbundet, som paa en eller anden Maade havde en saadan Gethnning for et Menneste, at den floss i Forhold til hans indreste Øslefe (vi kunne jo tenke paa en National-Spise, eller en Spise, der har religiøs Betydning), og han som en Øsle deraf unmuligt funde sic til, at denne Spise bespotedes eller blot ringe antalte: saa vilde det jo følge af sig selv, at hvis dette stede i hans Ræværelse, da vilde han vedstaae og befjende sine Øslefer. Men lad os tenke overholder noget forandret. Denne Mand er da samlet med flere Andre, og hin Spise sættes frem. Det den bydes om, figer hver tiær af Øjeerne: "denne er den helligste og festligste af alle Spiser." Rigtsignat oppdager hjem Mand, om hvem vi tale, med Forbansels, eller han mener dog at opdagte, at Øjeerne ikke hjælpe af denne Ret, at de lade den gaae uort forbi, at de holde sig til andre Retter, mens de deg fige, at him Ret er den helligste og festligste: er i saa tilfælde Mændene opfordret til at vedstaae sin Øverbestyrting? Der er jo Singen, som figer ham imod, Singen, der figer Andre, end hvad han figer. Dersom han da i denne Huldeding høitideligt vedstaaer sine Øslefer, saa er der enten ingen Mening i hans Øsverb (forstås bet er meningloft i Huldeding af, at alle Andre fige det Samme, at befjende sin med mere censobehæftede Ørber) viisning, da dette jo ikke er at befjende men at stemme i med), eller også vil han domme de Andre, at de ikke mente hvad de fige. Og saaledes også med det at befjende Ørbum blant Mennester, der fige sig at være Øhrfine, naar vi da erindre det Uufsommne ved Billedet, at man nemlig sandført fun forvisse fig om, hvorvidt et Menneste spiser eller ikke af den Ret, han saa helligen priser; men i andelige Ørbehold kan dog egentigen fun Øjretfjenderen vide, hvorvidt et Menneste ikke meier hvad han figer. Det et meget muligt, at en Øhrfine med Forbansels oppdager eller dog troer at opdagte, at mange Mennester, som alle fige at det at være Øhrfinen er det hellige Gode, og at de selv ere Øhrfine, synes at brøde sig saare

lidt om dette hellige Gode; men dersom han deraf tager Underskrift til at befjende Øhrfinum, saa er hans Befjendelse ikke at fortvnde Øhrfendommen, men den er: at domme Andre. At befjende, faaledes som Øhrfinen og Øhrfinen bringet dette Ør, forudretten en Modstand, forudsætter, at der et Mogen, som figer imod. Men dette var jo ikke Ørfeldet, derimod mente han at opdagte, at der var Mange, som modtagde sig selv eller ikke mente hvad de sagde. Han befjender altsaa Øhrfinum ikke i Modsetning til dem, som negle Øhrfinum, men i Modsetning til dem, som også befjende Øhrfinum, det er, han dommer de Andre, at deres Befjendelse er en Ustandhed, det vil fige, ikke at det er usædt hvad de fige, thi de fige jo det Samme, men at det samme Udgagn ingen Sandhed har i dem. Den Nogen er opfordret til saaledes at befjende Øhrfinum, at man derved fratjender Andre han, hvis Udgagn dog er det Samme, er et ganske andet Ørgengimal, til hvis Befjendelse man ikke ligeven kan beraake sig paa den forste Ørfejlenhed; det er et ganske andet Ørgengimal, som vismød Enshov gjorde vel i aabriggen at betenne. Thi højstil Øvarer nu end bliver, albrig fan det blive et saabant, at derof følger, at han stude være frøttagen fra at gjøre, hvad der staar i hans Ragt for at hjælpe Andre fremad i Øhrfendommen. Men dette er ikke at befjende Øhrfinum: at lære, at velede, at fremfunde Andre, med hvem man har det Befjentlige tilfælles i en almindelig Befjendelse af Øhrfendommen. 3 huse Tiber, da Øhrfendommen stred med Hedenstabet, som neglede Øhrfinum, og da enhver Øhrfinen var opfordret til for Berden at befjende Øhrfinum, faldt det vist albrig de Øhrfne ind i deres indbyrdes Ørholb til hinanden at befjende Øhrfinum, fordi den entalte Øhrfinen, der i Ørholb til Øhrfinne vil prætage sig at befjende Øhrfinum, kan anmaafer sig at negle, at de Andre ere det. Dette maa dersom bestandigt erindres, at hvad der, saa lange Øhrfendommen er omgivet af Hedenstab, er enstykigt med at fortvnde Øhrfendom, at det saa let i Øhrfendommen bliver letterstif Øphæftiched og Unmaslelse.

Smidertid følger det ingenlunde af det her Udvittede, som

men indeholder den fortrolde Forstigtskeds Uprættning, at det
Elfrelse ikke funde hende midt i den fastalde Christenhed, at
en Mand nedsiges til at befjende Christum. Dog derom ville
vi hente øjne, men overlafe det til den Enkeltes alvorlige
Selvprøvelse; vi have heller ikke dræget dette frem for Detbag=
ningen, som stude Tafens Gjenstand være: om det at befjende
Christum. Yeti, vi minder om det mest opbevarede Tempel paa
Kamp for en Øversejring, at vi da af det Højele maatte
føre for det Mindre, maaatte i den Kamp for en Øversejring=
ning, der kan være, og antaaff, lære at fribe rigtigt. Thi selv
om dette ikke bliver Elfrelset, om et Menneskes Liv ikke bringes
i den Raufelighed, stridende at stille befjende Christum, saa
tan han jo også paa andre Maader bringes i den Øffjelige,
beklent og indtil det Elfrelse at maaatte og at stille vedstaae
en Ømfuelle, der sauer i Elfrelset till og hænger noie sammen
med hans indre Øversejring. Men også herom gælder
det: af Frejt for Mennesker, af Hensyn til vedlig Øvre=
del fejgt og nedrigt ikke at turde være sin Øversejring
befjende, er noget af det Øffjelige og Øversejrlige der kan
figes om et Menneske. Saar er det da gravnigt at være vel
forberedt, ikke at være opmærksom paa Dansteligheden, at
man kan være besluttet i baren, men også hjælt med den
viledeinde Brimodighedens glade Tanke. Af, efterhaanden som
en vis overloddif Dommele udbræder sig, og bered be Ør=
fjellige Hensyn mellem Menneske og Menneske indbyrdes mang=
fobugjores, efterhaanden som den idelige Sammentilnings
misundelige og frigjættige Smalighed gribet smittende om sig:
er det bejovore som om dit fistede til at quale Brimodigheden
i Menneske. Paa samme Tid som der kempes for at storte
Øverredommene og Rigimenter, synes man af al Kraft at arbeide
paa at udvise mere, og mere den farligste Treldom: Smal=
ighedens Menneskefrigt i Elfrelset till Sigemend. Af, en Tyrant
(hvis der ellers er nogen sadan, og hvis det ikke snarere er
en gammel Sabel man opstifter for Øretbedriftenes Øfslab med
at styrte han), ham kan man dog vel nof faae styrket, ham
er det i det mindste misigt, ja let at fåge paa. Og Menneske=

frigt i Elfrelset till Ørfelde og Magtige er dog nof i høje
Liber at betragte som en gammel Kronfe; i ethvert Elfrelse
er der jo Mange, som i denne Øenleende kæmpe mod fare —
saa er farene vel heller ei sundertig. Thi et uverfairet Menneske
flutter maaesse trofyligt, løaledes: den bare, mod hvilken
Mange kæmpe, den maa vist være stor, siden der er saa mange
Ørnepere; men den list Ørnepere slutter maaesse sundere faa=
ledes: den bare, mod hvilken Mange kæmpe, den er næppe stor
— liben der er Mange, thi „Mange“ er hvad man sidst leser,
hvor der er en stor bare at befjeme. Men him onde Land,
Smalighedens Menneskefrigt i Elfrelset till Sigemend og Sig=
maads Dynamiet, denne onde Land, man selv maner frem, og
som ikke hør i noget enkelt Menneske eller er nogen enkelt
Menneske, men stift friger sig om og søger sit Ørte, finer
sig ind i Elfrelset mellem Menneske og Menneske: denne onde
Land, der egentlig vil afflate høer Elfrels Ørfelde til Gud,
er fare vanfælgt at udnyde. Man ved næsten ikke af, at
det er en Treldom, man udviller: det glemmer man af over
for at gjøre Menneskene frie ved at styrte Øverredommene.
Man ved næsten ikke af, at det er en Treldom: hvor stude
det også være muligt at være Trel i Ørfelde till Sigemend?
Dog læres der rigtigt, at hvad et Menneske infrit er afhengigt
af, hvis Trel er han også; men vor frihedsstende Ørde tænker
andberedes, den tenker, naar man ikke er afhengig af en Herfer,
saar et man heller ikke Trel, naar der ingen Herfer er, saa
vil underlykke Mange (saa hører man nu opmærksom), men,
at de Ørfelte, istet de glemme Ørfelset till Gud, hvide hunge
for hundanden indbyrdes, at den Enkelte hiver hunge for de
Øtere eller de Mange, hvilke ejer hver ifter af Menneskefrigt,
glemmede Gud, holde sammen og dømme: Mangen, der giver
øfslab paa det Ewigheds Ørfelstaf, som er indrommet Enghver,
at være en Ørfelt.

3 denne Øenleende, som da i saa mange andre Øenleender,